

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 8.7.2009
KOM(2009) 334 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, taikymas

TURINYS

1.	Santrauka.....	3
2.	REGLAMENTO (EB) NR. 882/2004 TAIKYMO SRITIS.....	4
2.1.	Sektorių teisės aktai dėl oficialios kontrolės. Veterinarinių vaistų ir pesticidų likučiai	4
2.2.	Augalų sveikata.....	5
3.	ĮGYVENDINIMO PADĖTIS	6
3.1.	Komisijos gairės.....	6
3.2.	Daugiamečiai nacionaliniai kontrolės planai (DNKP) ir metinės ataskaitos	6
3.3.	Bendras auditas	7
3.4.	Oficiali importuotų pašarų ir maisto kontrolė.....	7
3.5.	23 straipsnis dėl prieš eksportuojant atliktų patikrinimų patvirtinimo.....	9
3.6.	Geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga	10
3.7.	Bendrijos etaloninės laboratorijos (BEL).....	10
3.8.	Techninio pobūdžio atnaujinimai.....	11
4.	MOKESČIAI.....	11
4.1.	Aplinkybės	11
4.2.	Vertinimo sritis.....	12
4.3.	Pagrindinės tyrimo išvados	12
4.4.	Pakeitimo planai.....	12

1. SANTRAUKA

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių¹ (Oficialios kontrolės reglamentas, toliau – OKR), 65 straipsniu reikalaujama, kad Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateiktų ataskaitą, kurioje būtų apžvelgiama reglamento taikymo patirtis.

Ataskaitoje turėtų būti:

- „a) pakartotinai įvertinta taikymo sritis, atsižvelgiant į gyvūnų sveikatą ir gerovę;*
- b) užtikrinama, kad kiti sektoriai prisidėtų prie oficialios kontrolės finansavimo, išplečiant IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytų veiklų sąrašus, ir atsižvelgiama į Bendrijos pašarų ir maisto higienos teisės aktų poveikį po jų priėmimo;*
- c) atsižvelgiant į rizikos veiksnius, nustatomi nauji IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nurodytų mokesčių mažiausi dydžiai“.*

Iš patirties taikant reglamentą gyvūnų sveikatos ir gerovės srityje matyti, kad šiuo metu 1 straipsnyje apibrėžtos reglamento taikymo srities peržiūrėti nereikia. Kita vertus, šiuo metu vykstančios diskusijos dėl dviejų svarbių sektorių modernizavimo ir supaprastinimo gali padėti išaiškinti bendros reglamentu nustatytos sistemos ir esamų sektorių teisės aktų ryšį. Visų pirma tai susiję su vykdoma Gyvūnų sveikatos strategijos (2007–2013 m.)² įgyvendinimo veiklos peržiūra, kuria siekiama, *inter alia*, nustatyti vieną bendrą gyvūnų sveikatos reglamentavimo sistemą (gyvūnų sveikatos teisės aktus) ir veiklą, kurios reikės imtis pasibaigus dabartinio augalų sveikatos teisyno (Augalų sveikatos strategija) peržiūrai. Be to, reikėtų atsižvelgti į būtinybę užtikrinti, kad dabartinės sektorių Bendrijos nuostatos, taikomos tam tikrų sričių kontrolei (pavyzdžiui, veterinarinių vaistų ir pesticidų likučių kontrolei), derėtų su šio reglamento principais ir reikalavimais. Šis klausimas nagrinėjamas ataskaitos **2 skirsnyje**.

Ataskaitos **3 skirsnyje, remiantis** nuo 2006 m. sausio 1 d. sukaupta patirtimi, apžvelgiami pagrindiniai veiksmai ir iniciatyvos, kurių imtasi įgyvendinant šį reglamentą. Valstybės narės laipsniškai kaupia daugiamečių kontrolės planų (DNKP, angl. *MANCPs*), kuriais taip pat naudojasi Komisijos Maisto ir veterinarijos tarnyba (MVT, angl. *FVO*) reguliaraus bendro audito misijose, rengimo ir įgyvendinimo patirtį. Nacionalinės metinės ataskaitos – svarbi oficialios kontrolės reglamentu nustatytos naujos sistemos ypatybė, nors tokių ataskaitų rengimo patirtis dar yra per maža, kad šiuo etapu būtų galima atlikti nuodugnią analizę arba daryti išvadas.

¹ OL L 165, 2004 4 30, p. 1.

² Naujoji Europos Sąjungos gyvūnų sveikatos strategija (2007–2013 m.), pagal kurią „prevencija geriau už gydymą“. Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. COM(2007) 539 galutinis.

65 straipsniu reikalaujama, kad ypatingas dėmesys būtų skiriamas mokesčiams, surinktiems oficialiai kontrolei finansuoti (patikrinimo mokesčiai). Ataskaitos **4 skirsnyje**, remiantis neseniai išorės vertintojo Komisijai atlikto tyrimo rezultatais, apžvelgiama dabartinė diskusijų ir svarstymų dėl šio pakankamai sudėtingo klausimo padėtis.

Šiuo tyrimu Komisijai buvo suteikta galimybė įsigilinti į tai, kaip veikia mokesčių sistema, nustatyti tam tikri dabartinės patikrinimų mokesčiams taikomos teisinės sistemos ir jos įgyvendinimo valstybėse narėse trūkumai ir aptartas galimas poreikis peržiūrėti kai kurias tos sistemos nuostatas. Tyrime teigiama, kad yra keletas keitimo galimybių, kurios leistų valstybėms narėms pasiekti OKR 26 straipsnyje nustatytą tikslą: „*Valstybės narės užtikrina, kad būtiniems darbuotojų ir kitiems oficialios kontrolės ištekliams užtikrinti būtų skirtas pakankamas finansavimas.*“ Tyrime numatyta keletas galimų ateities planų, pradedant visišku mokesčių sistemos nuostatų suderinimu ir baigiant lankstesniu sistemos įgyvendinimu valstybėse narėse, taip užtikrinant sistemos skaidrumą ir aiškumą visose valstybėse narėse.

Tyrime aptartus klausimus reikia išnagrinėti nuodugniau, taip pat reikia surengti viešas diskusijas su interesų grupėmis dėl atlikto vertinimo rezultatų ir atlikti pakeitimų galimybių poveikio vertinimą. Komisija tokį poveikio vertinimą ketina atlikti 2009 m.

2. REGLAMENTO (EB) NR. 882/2004 TAIKYMO SRITIS

2.1. Sektorių teisės aktai dėl oficialios kontrolės. Veterinarinių vaistų ir pesticidų likučiai

Nors oficiali kontrolė taip pat apima veterinarinių vaistų ir pesticidų likučių kontrolę, OKR nurodyta, kad būtina palikti galioti konkretesnes pašarų, maisto ir gyvūnų sveikatos srities taisykles, ir nustatyta, kad visų pirma reikia palikti galioti Tarybos direktyvą 96/23/EB dėl kai kurių medžiagų ir jų likučių gyvuose gyvūnuose ir gyvūninės kilmės produktuose monitoringo priemonių³ ir 1986 m. liepos 24 d. Tarybos direktyvą dėl pesticidų likučių grūduose ir ant jų didžiausių koncentracijų nustatymo⁴, kuri vėliau pakeista 2005 m. vasario 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 396/2005 dėl didžiausių pesticidų likučių kiekių augalinės ir gyvūninės kilmės maiste ir pašaruose ar ant jų⁵ ir iš dalies keičiančiu Tarybos direktyvą 91/414/EEB.

Direktyvos 96/23/EB nuostatomis reikalaujama, kad valstybės narės įgyvendintų nacionalinius likučių kontrolės planus ir juos bei prieš tai buvusių metų įgyvendinimo rezultatus ir informaciją apie veiksmus, kurių imtasi dėl reikalavimų nesilaikymo, kasmet pateiktų Komisijai. Direktyvoje taip pat nustatytas mažiausias kiekvieno maisto produkto analizei imtinų mėginių skaičius pagal šalies gamybos apimtį, neatsižvelgiant į kitus veiksnius, kurie gali turėti poveikį rizikos vertinimui (pvz., gyvūnų auginimo metodai, leidžiami naudoti vaistai ir kt.). Be veterinarinių vaistų ir

³ OL L 125, 2006 5 23, p. 10.

⁴ OL L 221, 1986 8 7, p 37.

⁵ OL L 70, 2005 3 16, p. 1.

pesticidų likučių Direktyvos 96/23/EB I ir II prieduose į medžiagų, kurias reikia tikrinti pagal likučių kontrolės planus, grupę įtraukti ir aplinkos teršalai⁶.

2003 m. paskelbtas svarstymų dokumentas ir pradėtos išsamios konsultacijos dėl direktyvos techninių aspektų⁷. Per konsultacijas interesų grupės pareiškė didžiulį susidomėjimą tuo, kad ši direktyva būtų peržiūreta ir paaiškinta skiriamoji veterinarinių vaistų kontrolės ir apskritai teršalų kontrolės riba, siekiant užtikrinti suderinamumą su OKR.

Reglamente (EB) Nr. 396/2005 dėl pesticidų yra keletas tiesiogiai su kontrole susijusių straipsnių (26–30 straipsniai), kuriuose numatoma atsitiktinė kontrolė, ar Bendrijos lygmeniu laikomasi reikalavimų dėl didžiausių likučių kiekių, ir tikslinė kontrolė valstybių narių lygmeniu. Reglamente (31 ir 32 straipsniuose) taip pat numatyti reikalavimai dėl metinių ataskaitų. Tam tikri Reglamento (EB) Nr. 396/2005 ir OKR nuostatų metodo skirtumai atsirado, nes vienu metu vyko atskiros institucijų derybos, todėl buvo priimti du teisės aktai.

Siekiant geresnio reglamentavimo reikėtų apsvarstyti galimybę būtiniais teisės aktais pakeitimais į OKR sistemą įtraukti taisykles, šiuo metu taikomas oficialiai pesticidų, teršalų ir farmakologiškai aktyvių medžiagų likučių maiste kontrolei, kad būtų galima racionalizuoti ir supaprastinti visą teisinę sistemą paliekant lankstumą, kuris būtinas, kad abu sektoriai būtų įtraukiami į valstybių narių daugiamečius nacionalinius kontrolės planus.

2.2. Augalų sveikata

Tarybos direktyvoje 2000/29/EB dėl apsaugos priemonių nuo augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų įvežimo į Bendriją ir išplitimo joje⁸ nustatytos augalų sveikatos sektoriaus kontrolės taisyklės. Todėl oficiali šios srities kontrolė OKR nereglamentuojama, išskyrus nuostatas, taikomas daugiamečių nacionalinių kontrolės planų rengimui ir jų įgyvendinimo ataskaitų teikimui bei Bendrijos patikrinimams valstybėse narėse ir trečiojoje šalyse (41–46 straipsniai).

Atliekant bendrą galiojančių augalų sveikatos srities teisės aktų vertinimą⁹ bus apsvarstyta poreikis racionalizuoti Direktyvos 2000/29/EB ir OKR oficialios kontrolės nuostatas.

⁶ 1993 m. vasario 8 d. Tarybos Reglamente (EEB) Nr. 315/93, nustatančiame Bendrijos procedūras dėl maisto teršalų, sąvoka „teršalas“ reiškia bet kokią medžiagą, kuri dedama į maistą nenorint specialiai pakenkti ir kuri išlieka jį gaminant (įskaitant grūdinių kultūrų auginimą, gyvulių auginimą bei jų veterinarinę priežiūrą), perdirbant ir apdorojant, pakuojant bei perpakuojant, transportuojant ar laikant, arba gali patekti į maistą dėl aplinkos užteršimo. Teršalų, nenumatytų Direktyvoje 96/23/EB, stebėseną reglamentuojama teisės aktais dėl teršalų.

⁷ Po šių konsultacijų Reglamentas (EB) Nr. 2377/90 buvo pakeistas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. xxx/2009, nustatančiu Bendrijos farmakologiškai aktyvių medžiagų leistinių liekanų kiekių nustatymo gyvūninės kilmės maisto produktuose tvarką (COD 2007/0064).

⁸ OL L 169, 2000 7 10, p. 1.

⁹ Taryba paragino Komisiją įvertinti dabartinius augalų sveikatos teisės aktus, apsvarstyti galimus jų pakeitimus ir pateikti Bendrijos augalų sveikatos strategijos pasiūlymą. Komisija pradėjo vertinimą, o tyrimas bus pradėtas 2009 m. viduryje.

3. ĮGYVENDINIMO PADĖTIS

3.1. Komisijos gairės

OKR nustatyta keletas naujų įpareigojimų valstybėms narėms, susijusių su jų oficialios kontrolės planavimu, auditu ir ataskaitų teikimu. Laikydamosi OKR 43 straipsnio Komisija parengė gaires, skirtas padėti valstybėms narėms laikytis šių reikalavimų. Tuo tikslu buvo priimti šie Komisijos sprendimai:

- 2006 m. rugsėjo 29 d. Komisijos sprendimas 2006/677/EB, kuriame išdėstomos gairės, nustatančios audito atlikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, kriterijus¹⁰.
- 2007 m. gegužės 21 d. Komisijos sprendimas 2007/363/EB dėl pagalbos gairių valstybėms narėms rengiant Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 882/2004 numatytą vieningą integruotą daugiamečių nacionalinių kontrolės planą¹¹.
- 2008 m. liepos 24 d. Komisijos sprendimas 2008/654/EB dėl pagalbos gairių valstybėms narėms rengiant Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 882/2004 numatyto vieningo integruoto daugiamečio nacionalinio kontrolės plano metinę ataskaitą¹².

Siekdama skatinti gairių įgyvendinimą ir padėti valstybėms narėms ruošti daugiamečius nacionalinius kontrolės planus, ataskaitas ir auditą, Komisija reguliariai rengia darbo grupių posėdžius.

3.2. Daugiamečiai nacionaliniai kontrolės planai (DNKP) ir metinės ataskaitos

Pagal OKR 41 ir 42 straipsnius reikalaujama, kad valstybės narės ne vėliau kaip iki 2007 m. sausio 1 d. parengtų ir įgyvendintų vieningą integruotą daugiamečių nacionalinių kontrolės planą (DNKP) ir Komisijai paprašius pateiktų jai naujausią versiją.

Visos valstybės narės pateikė Komisijai DNKP, kuriuos šiuo metu vertina Komisijos Maisto ir veterinarijos tarnyba (MVT) per bendrą auditą (žr. 3.3 skyrių).

Pagal 44 straipsnį po vienerių metų nuo daugiamečių nacionalinių kontrolės planų įgyvendinimo pradžios, o vėliau – kasmet, valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą, kurioje apibūdina visus daugiamečių nacionalinių kontrolės planų pakeitimus, kontrolės ir audito rezultatus, neatitikimo reikalavimams atvejų pobūdį ir skaičių ir veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti efektyvų veikimą ir įgyvendinimą. Lig šiol Komisija gavo 26 valstybių narių metines ataskaitas (Portugalija metinės ataskaitos nepateikė, nes jos pirmasis DNKP dėl kontrolės tarnybų restruktūrizacijos iki 2008 m. nebuvo parengtas, todėl pirmoji ataskaita bus pateikta 2009 ataskaitiniais metais).

¹⁰ OL L 278, 2006 10 10, p. 15.

¹¹ OL L 138, 2007 5 30, p. 24.

¹² OL L 214, 2008 8 9, p. 56.

3.3. Bendras auditas

OKR 45 straipsniu reikalaujama, kad Komisijos ekspertai atliktų bendrus ir konkrečius auditus, skirtus patikrinti, ar oficiali kontrolė valstybėse narėse atliekama pagal daugiamečius nacionalinius kontrolės planus ir laikantis Bendrijos teisės aktų.

Komisijos MVT kas trejus metus atlieka bendrą auditą valstybėse narėse. 2007 m. bendras auditas buvo atliktas Austrijoje ir Nyderlanduose, o 2008 m. – dar šešiose valstybėse narėse: Vokietijoje, Estijoje, Vengrijoje, Airijoje, Slovakijoje ir Ispanijoje. Devyniose valstybėse narėse (Belgijoje, Kipre, Suomijoje, Graikijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Jungtinėje Karalystėje) bendras auditas bus atliktas 2009 m. Likusiose dešimtyje valstybių narių auditas bus atliktas 2010 m.

Po bendro audito parengtos baigiamosios ataskaitos skelbiamos šiame tinklalapyje: http://ec.europa.eu/food/fvo/ir_search_en.cfm

3.4. Oficiali importuotų pašarų ir maisto kontrolė

Oficiali kontrolė, skirta patikrinti, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų ir gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, turi būti atliekama tiek Bendrijoje pagamintam, tiek importuotam maistui ir pašarams bei Bendrijoje užaugintiems ir importuotiems gyvūnams. OKR II antraštinės dalies V skyriaus ir VI antraštinės dalies II skyriaus nuostatomis nustatyta bendra sistema ir procedūros, taikomos į Bendrijos teritoriją iš trečiųjų šalių įvežamų pašarų ir maisto oficialiai kontrolei.

Reglamento (EB) Nr. 882/2004 II antraštinės dalies V skyriuje nustatytos vienodos taisyklės, taikomos:

- veiksmams, kurių kompetentingos institucijos turi imtis atlikusios pašarų ir maisto oficialią kontrolę, pvz., įtarus arba nustčius neatitikimą (18–22 straipsniai);
- prieš eksportuojant trečiosiose šalyse atliktų patikrinimų tvirtinimui, siekiant sumažinti oficialios importo kontrolės dažnumą (23 straipsnis);
- reikiamam kompetentingų sveikatos institucijų ir muitinės tarnybų bendradarbiavimui organizuojant oficialią kontrolę (24 straipsnis).

25 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai laikantis Tarybos sprendime 1999/468/EB nustatytos procedūros (komitologijos procedūros)¹³ taikyti priemones, būtinas vienodam importuojamų pašarų ir maisto oficialios kontrolės vykdymui užtikrinti.

OKR skiriama **gyvūninių pašarų ir maisto** (14 straipsnis) ir negyvūninių pašarų ir maisto (15–17 straipsniai) kontrolė. Dėl pastarųjų reglamente patvirtinamas Tarybos direktyva 97/78/EB¹⁴ nustatytos suderintų importo procedūrų sistemos, kurios laikosi

¹³ 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimas nustatantis Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, *OL L 184, 1999 7 17, p. 23*.

¹⁴ 1997 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyva 97/78/EB, nustatanti principus, reglamentuojančius iš trečiųjų šalių į Bendriją įvežamų produktų veterinarinių patikrinimų organizavimą (*OL L 24, 1998 I 30, p. 9–30*).

Bendrijos išorės pasienyje įsteigti pasienio kontrolės postai, galiojimas. Reglamentu reikalaujama, kad pagal Direktyvos 97/78/EB nuostatas paskirta kompetentinga institucija taip pat atliktų kontrolę, siekdama patikrinti, ar laikomasi pašarų ir maisto teisės aktų nuostatų, neįtrauktų į šią direktyvą.

Pagal savo naująją 2007–2013 m. gyvūnų sveikatos strategiją Komisija šiuo metu peržiūri veterinarinės importo kontrolės nuostatas, kad galėtų patobulinti rizika pagrįstą kontrolės pasienyje metodą. Atliekant peržiūrą bus svarstoma, kaip kuo geriau užtikrinti išankstinį išpėjimą apie riziką, susijusią su gyvūniniais produktais, ir greitą jos nustatymą, kad būtų galima taikyti priemones importuojamiems produktams siekiant išlaikyti ES aukšto lygio visuomenės ir gyvūnų sveikatos apsaugą.

Šiuo metu neatliekami **negyvūninės kilmės pašarų ir maisto** (priešingai nei gyvūninės kilmės pašarų ir maisto) sistemingi ES suderinti patikrinimai pasienyje prieš importuojant tokius produktus į Bendriją (išskyrus produktus, kuriems taikomos Reglamento EB Nr. 178/2002¹⁵ 53 straipsnio 1 dalies nuostatomis grindžiamos neatidėliotinos priemonės). Remiantis OKR 15 straipsnio nuostatomis, kontrolė atliekama tinkamoje vietoje, įskaitant prekių įvežimo į Bendriją punktus, išleidimo į laisvą apyvartą punktus, sandėlius, importuojančio pašarų ar maisto verslo operatoriaus patalpas ar kitus pašarų ir maisto grandinės punktus. Remdamosi savo atliktais rizikos vertinimais valstybės narės sprendžia dėl importuojamų produktų oficialios kontrolės dažnumo ir pobūdžio.

To paties 15 straipsnio 5 dalyje yra nuostata, leidžianti nukrypti nuo minėtų bendrųjų taisyklių ir nurodanti, kad sudaromas negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų, kuriems, atsižvelgiant į žinomą arba kylantį pavojų, įvežimo į Bendriją punktuose taikoma aukštesnio laipsnio oficiali kontrolė, sąrašas. 2009 m. x mėn. x d. *[atnaujinti prieš skelbiant]* priimtas reglamento, kuriuo siekiama nustatyti bendrąsias nuostatas ir pirmą kartą sudaryti tokį sąrašą, projektas.

Be minėtų taisyklių, OKR VI antraštinės dalies I ir II skyriuose nustatytos procedūrų, kuriomis vadovaudamasi Komisija kaupia informaciją apie tai, ar trečiųjų šalių sistemos atitinka Bendrijos pašarams ir maistui taikomus standartus (46 ir 47 straipsniai), ir sprendžia, kokias konkrečias importo sąlygas (jei tokių reikia) reikia nustatyti į Bendriją importuojamiems pašarams ir maistui (48 straipsnis), taisyklės.

Svarbi informacija taip pat gaunama atliekant MVT tikrinimus trečiosiose šalyse (46 straipsnis) ir iš klausimynų, kurie buvo išsiųsti prieš tokius tikrinimus; iš klausimynų visų pirma gaunama informacija apie šalių sanitarinės kontrolės organizavimą ir valdymą.

Kadangi importo sąlygos ir išsamios procedūros Bendrijos teisės aktuose (visų pirma – Reglamente (EB) Nr. 854/2004¹⁶) dar nenumatytos, konkrečias importo sąlygas galima nustatyti laikantis komitologijos procedūros. Taip gali būti nustatytas trečiųjų šalių, iš

¹⁵ 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, *OL L 31, 2002 2 1, p. 1*.

¹⁶ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 854/2004, nustatantis specialias žmonių maistui skirtų gyvūninės kilmės produktų oficialios kontrolės organizavimo taisykles (*OL L 139, 2004 4 30, p. 206*), *pataisytas ir dar kartą paskelbtas OL L 226, 2004 6 25, p. 83*.

kurių į Bendriją galima importuoti konkrečius produktus, sąrašas, parengt prie siuntų pridėdamų sertifikatų pavyzdžiai ir (arba) nustatomos kitos konkrečios importo sąlygos, priklausančios nuo produkto arba gyvūno rūšies ir nuo galimų susijusių pavojų (48 straipsnis).

49 straipsnyje nustatytos taisyklės taikomos lygiavertiškumo susitarimų su trečiosiomis šalimis sudarymui. Šiais susitarimais gali būti pripažįstama, kad trečiųjų šalių konkrečiose srityse taikomomis priemonės suteikiama garantijų, kurios yra lygiavertės toms, kurios taikomos Bendrijoje, jei tos trečiosios šalys pateikia objektyvių tai patvirtinančių įrodymų.

3.5. 23 straipsnis dėl prieš eksportuojant atliktų patikrinimų patvirtinimo

Pagal OKR 23 straipsnį Komisijai suteikiama galimybė, laikantis reglamento 62 straipsnio 3 dalies nuostatų, patvirtinti konkrečius prieš eksportuojant į Bendriją trečiosiose šalyse atliktus produkto (pašarų ir maisto) patikrinimus. Dėl šios priežasties galima sumažinti importuojamų pašarų ar maisto oficialios kontrolės dažnumą.

Patvirtinti prieš eksportuojant trečiosiose šalyse atliktus patikrinimus galima, jeigu:

- Bendrijos audito metu buvo nustatyta, kad į Bendriją eksportuojami pašarai ar maisto produktai atitinka Bendrijos reikalavimus arba lygiavertčius reikalavimus;
- prieš eksportuojant trečiojoje šalyje atlikti patikrinimai yra pakankamai efektyvūs ir veiksmingi, kad jais būtų galima pakeisti Bendrijos teisės aktais nustatytų dokumentų, tapatybės ir fizinių patikrinimus arba sumažinti jų apimtį.

Kitaip tariant, patvirtinti prieš eksportuojant trečiojoje šalyje atliktais patikrinimais užtikrinama, kad kontrolė atlikta laikantis atitinkamų Bendrijos teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Prieš eksportuojant trečiosiose šalyse atliktų patikrinimų patvirtinimas pagal OKR 23 straipsnį nepažeidžia valstybių narių kompetentingų institucijų teisės atlikti importuojamų pašarų ir maisto oficialią kontrolę. Tačiau valstybių narių kompetentingos institucijos, sprendamos dėl maisto ir pašarų fizinių patikrinimų dažnumo, turėtų atsižvelgti į tai, ar prieš eksportuojant atlikti patikrinimai buvo patvirtinti. Toks dažnumas nustatomas remiantis su įvairiomis pašarų ir maisto rūšimis susijusiais pavojais, eksportuojančios trečiosios šalies siūlomomis garantijomis, produktą importuojančio pašarų arba maisto verslo operatoriaus atlikta kontrole, tuo, kaip trečiojoje šalyje ir kilmės įmonėje praeityje buvo laikomasi su atitinkamu produktu susijusių reikalavimų ir kaip jų laikėsi produktą importuojantys arba eksportuojantys maisto ir pašarų verslo operatoriai.

2007 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimas, patvirtinantis Jungtinių Amerikos Valstijų prieš eksportuojant atliekamus žemės riešutų ir iš jų pagamintų produktų patikrinimus dėl aflatoksinų¹⁷, lig šiol yra vienintelis Komisijos sprendimas, pagal kurį patvirtinama tokia sistema.

¹⁷ OL L 11, 2008 1 15, p. 12.

3.6. Geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga

OKR 51 straipsnio nuostatomis Komisijai suteikiami įgaliojimai organizuoti mokymus valstybių narių ir trečiųjų šalių kompetentingų institucijų, kurių darbas susijęs su maisto ir pašarų teise, gyvūnų sveikata ir gerove bei augalų sveikatos taisyklėmis, darbuotojams. Vadovaudamasi šiuo straipsniu Komisija pradėjo programą „Geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga“, kuri vykdoma jau trečius metus. Antrųjų metų rezultatai paskelbti programos metinėje ataskaitoje, kurią galima rasti: http://ec.europa.eu/food/training_strategy/annual_report2007/index_en.htm.

Iki 2008 m. pabaigos pagal programą surengtais mokymais tiesiogiai pasinaudojo apie 7 500 dalyvių, iš kurių 52 % – iš valstybių narių, 13 % – iš šalių kandidačių, potencialių šalių kandidačių, Europos laisvosios prekybos asociacijos ir Europos kaimynystės politikos šalių bei 35 % – iš trečiųjų šalių. Dalyvių skaičius ateinančiais metais didės ir gali pasiekti vidutiniškai 6 000 dalyvių per metus.

2006 m. rugsėjo mėn. Komisija priėmė Komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga¹⁸“, kuriame pateikta programos taikymo sritis bei tikslas ir jos vystymosi strategija ateityje. Remdamasi Komunikato išvadomis ir nepriklausomo patarėjo atlikta sąnaudų ir naudos analize Komisija nusprendė perduoti programos įgyvendinimo užduotį Sveikatos ir vartotojų reikalų vykdomajai agentūrai¹⁹.

3.7. Bendrijos etaloninės laboratorijos (BEL)

OKR VII priede nustatytas pašarų, maisto ir gyvūnų sveikatos Bendrijos etaloninių laboratorijų (BEL) konsoliduotas sąrašas, kuriame išvardytos anksčiau įvairiais sektorių teisės aktais nustatytos laboratorijos ir naujos dar neįtrauktų sričių BEL. 2005 m. liepos mėn. Komisija paskelbė tris kvietimus teikti paraiškas dėl naujų BEL atrankos ir skyrimo.

Tokiu būdu į VII priede pateiktą sąrašą buvo įtrauktos šios naujos BEL:

- naujos toliau išvardytų sričių BEL: snukio ir nagų ligai, bruceliozei, *Listeria monocytogenes*, koaguliazę gaminantiems stafilokokams, *Escherichia coli*, tarp jų verotoksiną gaminančioms *E. coli* (VTEC) bakterijoms, kampilobakterijoms, parazitams (ypač trichinelėms, echinokokams, *Anisakis*), atsparumui mikrobams, pašaruose esantiems gyvūniniams baltymams, pesticidų likučiams, maiste ir pašaruose esantiems mikotoksinams, dioksinams, PCB ir policikliniams aromatiniais angliavandeniliams (PAA) tirti²⁰.
- BEL arklių ligoms tirti, išskyrus afrikinę arklių ligą²¹.

¹⁸ COM (2006) 519, 2006 9 20, galima rasti:

http://ec.europa.eu/food/training/communication_final_report_en.pdf

¹⁹ 2008 m. birželio 20 d. Komisijos sprendimas 2008/544/EC, iš dalies keičiantis Sprendimą Nr. 2004/858/EB, siekiant Visuomenės sveikatos programos vykdomąją įstaigą pakeisti Sveikatos ir vartotojų reikalų vykdomąja agentūra. OL L 173, 2008 7 3, p 27.

²⁰ 2006 m. gegužės 23 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 776/2006. OL L 136, 2006 5 24, p. 3.

²¹ 2008 m. vasario 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 180/2008. OL L 56, 2008 2 29, p. 4.

- BEL vėžiagyvių ligoms, pasiutligei ir galvijų tuberkuliozei tirti (taip pat nustatomi papildomi Bendrijos etaloninių pasiutligės ir galvijų tuberkuliozės tyrimų laboratorijų išipareigojimai ir užduotys)²².

3.8. Techninio pobūdžio atnaujinimai

Standartas EN 45004 pakeičiamas standartu EN ISO/IEC 17020

Pagal OKR 5 straipsnį kompetentinga institucija, laikydama tam tikrų reikalavimų, gali perduoti su oficialia kontrole susijusias konkrečias užduotis vienai ar kelioms kontrolės įstaigoms. Šios kontrolės įstaigos turi dirbti ir būti akredituotos pagal Europos standartus, visų pirma pagal standartą „*Bendrieji įvairių tipų kontrolės įstaigų veikimo kriterijai*“. Ankstesnis standartas EN 45004 pakeistas standartu EN ISO/IEC 17020. Todėl reikėtų atitinkamai pakeisti OKR. Kad į OKR būtų įtraukti ISO standartų pakeitimai, Komisija šiuo metu rengia dalinį pakeitimą, kuris turi būti priimtas laikantis komitologijos procedūros.

Standartai EN 45002 ir EN 45003 pakeičiami standartu EN ISO/IEC 17011

Pagal OKR 12 straipsnio 1 ir 2 dalis kompetentinga institucija paskiria laboratorijas, galinčias atlikti oficialios kontrolės metu paimtų mėginių analizę, ir tos laboratorijos turi būti akredituotos laikantis tam tikrų Europos standartų. Ankstesni standartai EN 45002 dėl „*Bendrujų tyrimo laboratorijų vertinimo kriterijų*“ ir EN 45003 dėl „*Kalibravimo ir tyrimo laboratorijų akreditavimo sistemos – Bendrujų veiklos ir pripažinimo reikalavimų*“ pakeisti standartais EN ISO/IEC 17011 dėl „*Bendrujų akreditavimo įstaigų, akredituojančių atitikties vertinimo įstaigas, reikalavimų*“, o OKR buvo atitinkamai iš dalies pakeistas²³.

4. MOKESČIAI

4.1. Aplinkybės

65 straipsniu reikalaujama, kad šioje ataskaitoje ypatingas dėmesys būtų skiriamas mokesčiams, surinktiems oficialiai kontrolei finansuoti (patikrinimo mokesčiai).

Kad ataskaitoje būtų galima apžvelgti šį sudėtingą klausimą, Komisija paprašė atlikti **išorės vertinimą**, skirtą paaiškinti, kaip veikia patikrinimo mokesčių sistemos, šiuo metu taikomos valstybėse narėse remiantis atitinkamomis OKR nuostatomis (26–29 straipsniai).

Rangovas vertinimą (toliau – tyrimas) atliko 2008 m. balandžio – lapkričio mėn.; jis nusiuntė klausimynus visų valstybių narių kompetentingoms institucijoms, atliko išsamų tyrimą (atvejų tyrimą), susijusį su šešiomis valstybėmis narėmis, kurių mokesčių sistemos labai skirtingos, suorganizavo pokalbį su pagrindiniais ES lygmens

²² 2008 m. liepos 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 737/2008. OL L 201, 2008 7 30, p. 29.

²³ 2008 m. spalio 20 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1029/2008, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 dėl nuorodos į tam tikrus Europos standartus atnaujinimo. OL L 278, 2008 10 20, p. 6.

ekspertais ir interesų grupėmis, nuodugniai išanalizavo esamą literatūrą ir apžvelgė duomenis (įskaitant atitinkamas MVT ataskaitas ir nacionalinius teisės aktus).

Tyrimo rezultatai apibendrinti ir pateikti Komisijai 2009 m. vasario mėn.

4.2. Vertinimo sritis

Tyrimo tikslai buvo dvejoji:

- a) įvertinti dabartinę padėtį atsižvelgiant į galiojančių nuostatų dėl mokesčių taikymą, visų pirma į tai, kaip sistema veikia praktiškai;
- b) įvertinti galimų politinių sprendimų privalumus ir trūkumus (atsižvelgiant į dabartinių taisyklių taikymo sritį ir mokesčių nustatymo sistemą).

Vertintojų taip pat buvo paprašyta nustatyti pagrindines dabartinės sistemos stipriąsias ir silpnąsias vietas bei pagrindines problemas ir trūkumus, kuriems reikėtų skirti dėmesio ateityje. Jie pirmiausiai stebėjo, kaip šiuo metu įgyvendinami OKR 26–29 straipsniai, ir kaip šiuo metu taikoma mokesčių sistema padeda siekti OKR tikslų.

4.3. Pagrindinės tyrimo išvados

Atlikus tyrimą nustatyti milžiniški skirtumai užtikrinant OKR finansinių nuostatų įgyvendinimą valstybėse narėse ir didžiulis šiuo metu taikomų įvairių nacionalinių mokesčių sistemų aiškumo bei skaidrumo trūkumas. Taigi nepaprastai sunku tiesiogiai palyginti tikrąjį atskirų ES valstybių narių (ir atskirų sektorių) mokesčių dydį.

Tyrimo taip pat padaryta išvada, kad dėl reglamento VI priede pateiktos labai plačios sąnaudų kategorijų apibrėžties ir dėl skaičiavimo metodų skaidrumo trūkumo, apie kurį pranešta, nėra aišku, ar iš su sąnaudomis susijusių mokesčių matyti sąnaudos, kurias faktiškai patiria valstybių narių kompetentingos institucijos, atlikdamos tyrimus, už kuriuos renkami mokesčiai.

Bendrai kalbant, atliekant tyrimą nagrinėta, ar šiuo metu taikoma mokesčių už patikrinimus sistema pasiektas pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės turėtų pakankamai finansinių išteklių oficialiai kontrolei atlikti (reglamento 26 straipsnis). Tyrimo daroma išvada, kad šiuo metu visoje ES pagrindinis tikslas dažniausiai nepasiektas.

4.4. Pakeitimo planai

Remiantis šiomis išvadomis tyrime vertinami galimų politinių sprendimų privalumai ir trūkumai ir lyginamos galimos esamų taisyklių alternatyvos.

Tyrimo kaip prielaidos nagrinėjami du galimi kraštutiniai planai:

- visiškas subsidarumas – tai reiškia, kad būtų panaikinti dauguma dabartinėje teisinėje sistemoje nustatytų apribojimų, visų pirma susijusių su mokesčių skaičiavimu ir privalomųjų mokesčių sritimi; valstybės narės pačios spręstų, kaip geriausiai finansuoti oficialios kontrolės tarnybas;

- visiškas suderinimas – tai reikštų, kad visoje Europos Sąjungoje būtų nustatyti vienodo dydžio visų susijusių sektorių (nustatytų bendrijos teisės aktuose) mokesčiai.

Tyrime taip pat vertinami tarpinių planų, gautų sušvelninus kai kuriuos kraštutinių sprendimų aspektus, privalumai ir trūkumai. Buvo atlikta analizė, kaip pagrindinės teisinės sistemos dėl patikrinimo mokesčių sudedamosios dalys galėtų būti apibūdinamos pagal skalę nuo visiško subsidiarumo iki visiško suderinimo. Tokios pagrindinės sudedamosios dalys yra:

- privalomasis arba neprivalomasis mokesčio pobūdis;
- suderintas arba nesuderintas mokesčių dydis;
- suderintas arba nesuderintas mokesčių skaičiavimo metodas;
- suderintos arba nesuderintos mokesčių lengvatos ir baudos už reikalavimų nesilaikymą;
- veiklos, už kurią mokami mokesčiai, sąrašas (sistemos taikymo sritis).

Taip pat apvarstyta galimybė palikti galioti dabartinę sistemą, kiek įmanoma pašalinus trūkumus, apie kuriuos pranešta.

Komisija atliks poveikio vertinimą ir įvertins galimus sprendimus bei poreikį parengti teisės akto pasiūlymą. Ji konsultuosis su susijusiomis interesų grupėmis ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis.

Išsamūs tyrimo rezultatai dėl mokesčių paskelbti šiuo adresu: [užpildyti].